

TISKOVÁ ZPRÁVA

Překvapivá dvojice Švabinský a Salichová. Díla profesora a jeho žáčky působivě kontrastují v Galerii Gong

OSTRAVA 7. 1. 2025 - Max Švabinský, jeden z nejznámějších malířů a grafiků tuzemské výtvarné scény 20. století a slezská rodačka Helena Salichová, výrazná osobnost jak v umění, tak ve společenském životě, se ode dneška setkávají v prostoru ostravské Galerie Gong v Dolních Vítkovicích. Expozice „Profesor a žáčka“, pro kterou spojili síly galeristé a kurátoři Jan Světlík, Petr Pavliňák a Zdeněk Sklenář, je vyjádřením úcty umělkyni, od jejíhož narození letos uplyne 130 let, i provokujícím srovnáním ženského a mužského pohledu na role žen v minulém století. Zatímco Švabinský zobrazuje alegorie a ženské půvaby, Salichová ovlivněná sociálním cítěním a regionem jako by přes postavu ženy vyjadřovala především tíhu života té doby a i svou vlastní životní pout'

„Salichová je zatím opomíjený unikátní element tuzemského uměleckého prostoru. Byla první ženou ze Slezska, která studovala na Akademii výtvarných umění v Praze. Nejdříve v ateliéru Vojtěcha Hynaise, později Maxe Švabinského. Přes vliv velkých učitelů si ale našla svébytný styl výtvarného vyjadřování, což jsme se snažili zvýraznit právě srovnáním s díly Švabinského,“ uvedl Jan Světlík, jeden ze tří zmíněných kurátorů výstavy. Špičkou mezi vystavovanými pracemi je podle něj soubor 180 grafických listů, který autorka vytvořila v letech 1960 až 1973 pod názvem Tvary skryté ve dřevě. Velmi důmyslně využívala strukturu surového dřeva, v níž nacházela a zdůrazňovala figurativní, zvířecí a rostlinné motivy.

„Salichová byla výraznou a mnohostranně zaměřenou tvůrčí osobností, která umělecké vyjadřování realizovala ve třech oblastech – výtvarném, literárním a etnografickém. Široký tvůrčí zájem pak vzájemně prostupoval jednotlivými oblastmi do plynulého, inspirativního a tvořivého nalézání. Zjednodušeně řečeno, veškeré její aktivity přecházely jedna v druhou; etnografická činnost ovlivnila práci literární i výtvarnou, sběry a záznamy lidových písní našly odraz v ilustracích a podobně,“ doplnil galerista a kurátor Petr Pavliňák.

Max Švabinský je na výstavě „Profesor a žáčka“ představen jako nezpochybnitelný mistr portrétu a grafiky. Fenomenální dílo je vystaveno v rámci průřezu celé jeho tvorby. Na výstavě jsou k vidění ikonické portréty významných osobností, jako je například podobizna F. X. Šaldy nebo Josefa Máneše. Na jednom z obdivuhodných portrétů je zachycena také Sidonie Nádherná, šlechtička a patronka umění, která byla Švabinského múzou. Neopomenutelný je pak cyklus „Rajská sonáta“, který profesor Švabinský vytvořil během jeho osobní krize ve 20. letech. Ve složité soustavě aktů zachycuje alegorii lidského údělu a hledání vlastního protějšku, kdy zobrazuje svou druhou manželku Annu Vejrychovou.

Cesty Maxe Švabinského a Heleny Salichové se poprvé protnuly v roce 1919 na Akademii výtvarných umění v Praze. Přijetí Salichové bylo zpočátku komplikované – absence povinných kreseb aktu v jejích pracích vedla k tomu, že musela absolvovat šestiměsíční soukromé studium aktu. Teprve poté ji přijal rektor Max Švabinský do druhého ročníku.

Zpočátku působila v ateliéru profesora Vojtěcha Hynaise, který byl zaměřen na portrét a akt. Salichová se však v tomto prostředí setkala s konzervativními přístupy k výuce, které se neslučovaly s jejími modernějšími uměleckými ambicemi. Tento nesoulad se projevil například v jejím protestním zátiší, které vytvořila jako reakci na zastaralé způsoby výuky. V provokativním díle zachytila nakrájenou cibuli, slanečky a sklenici s jogurtem. Po smrti Hynaise v roce 1925 přešel ateliér do rukou Maxe Švabinského. Jeho vliv jako osobnosti byl na Salichovou značný, její práce ale zásadně nezměnil.

Tvorba Heleny Salichové je úzce spjata se slezským regionem, jeho kulturou a historií. Ve 20. letech 20. století vytvořila několik významných grafických cyklů, které odrážejí její sociální cítění i umělecký zájem o život obyčejných lidí. Velmi působivé jsou také cykly Slezsko 1938 a Slezské Sibyly z roku 1941, v němž autorka zachycuje místní stařenky – pamětnice starých časů, symbolizující sepětí s národními a lidovými tradicemi.

Na konci 2. světové války po ukončení Ostravské operace se Salichová vydala dokumentovat zničený kraj, což vyústilo v řadu kreseb, akvarelů a olejomalb. V září 1945 se silně angažovala v iniciativě Budujeme Slezsko, která formou výstav, besed, dobročinných sbírek a kulturních akcí vynesla půl milionu korun na obnovu regionu.

Výjimečným exponátem na výstavě je také cyklus „Zlín 1937“, který je poprvé vystaven jako celek. Tento soubor grafických listů vznikl během tvůrčího pobytu Salichové v baťovských závodech na osobní pozvání Tomáše Bati.

Výstava „Profesor a začka“ v Galerii Gong v ostravských Dolních Vítkovicích představuje nejen odlišné umělecké světy Švabinského a Salichové, ale i dialog mezi těmito dvěma pohledy. Je dokladem, jak různé přístupy a osobní prožitky významně obohacují českou výtvarnou scénu. Výstava je příběhem uměleckého hledání, dialogu a inspirace.

Výstava v Galerii Gong v Dolních Vítkovicích potrvá do 27. 4. 2025. Přístupná je vždy od úterý do neděle v době od 10:00 do 18:00 hodin.

Doplňující informace:

Umělecká pozůstalost Heleny Salichové byla dlouhá léta považována za ztracenou. Zasluhou Výtvarného centra Chagall v Ostravě byla v roce 2007 náhodně objevena v autorčině bývalém domě, literární část byla předána do péče Slezského zemského muzea v Opavě. Výtvarnou část získalo Výtvarné centrum Chagall, které díla pravidelně prezentuje.

KONTAKT: Eva Kijonková, mediální zastoupení, tel. 721 857 097

Členové spolku

Generální partneři

Partneři vzdělávání

Hlavní partneři

Partneři

